

POLSKA AKADEMIA NAUK
Instytut Historii

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXII

Nr 6

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1955

SPIS TREŚCI

Celina Bobińska — Ideologia rewolucyjnych demokratów polskich w latach sześćdziesiątych XIX w.	3
--	---

DYSKUSJA I POLEMIKA

Jan Baszkiewicz — Kilka uwag w kwestii polskiego procesu zjednoczeniowego na przełomie XIII i XIV wieku	52
Feliks Tych — W związku z artykułem o powstaniu łódzkim w 1905 r.	68

MATERIAŁY

Wisława Knapowska — Mickiewicz w latach 1853/5 w świetle dokumentów emigracyjnych	71
---	----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Marxistowska synteza angielskiej rewolucji XVII wieku — Witold Zakrzewski	90
---	----

*

Istorijska Moskwy, t. III — Gryzelda Missalowa	115
Istorijska Biełoruskiej SSR, t. I — Henryk Łowmiański	121
B. Suchodolski, Nauka polska w okresie Oświecenia — Kazimierz Opalek	126
Z powodu IV tomu „Listów Emigracyjnych“ Lelewela — Marian H. Serejski	132
Publicystyczny dorobek KPP — źródłem historycznym — Tadeusz Jedruszczak — Zanna Kormanowa	142

ŻYCIE NAUKOWE W KRAJU

Z prac Instytutu Historii PAN	
Dyskusja nad planem prac na rok 1956 na Radzie Naukowej Instytutu Historii PAN	154
Narada w sprawie Atlasu Historycznego Polski u schyłku feudalizmu — Bogusław Kaczmarecki	157

Posiedzenie naukowe Działu Historii Powszechnej Instytutu Historii PAN poświęcone wynikom przeprowadzonych w Szwecji poszukiwań źródłowych	162
Spotkanie studentów historii i młodych historyków na V Międzynarodowym Festiwalu Studentów i Młodzieży — Janusz Berghauzen	164

ŻYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

X Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych	168
Czechosłowackie prace archiwalne — Jerzy Senkowski	170
Konferencja poświęcona problematyce rozwoju kapitalizmu w Austro-Węgrzech — Stefan Kieniewicz	175
Niemiecka opozycja przeciw Hitlerowi — Andrzej Józef Kamiński	176

*

Сокращения	189
Résumés	192

СО Д Е Р Ж А Н И Е

Целина Бобинская — Идеология польских революционных демонстратов 60-х годов XIX в.	3
--	---

ДИСКУССИЯ И ПОЛЕМИКА

Ен Башевич — Замечания по вопросу процесса объединения Польского Государства на переломе XIII и XIV столетий	52
Феликс Тых — К статье о лодзинском восстании в 1905 г.	68

МАТЕРИАЛЫ

Вислава Кнаповская — Н. Мицкевич в 1853/55 годах на основании эмиграционных документов	71
--	----

РЕЦЕНЗИИ

Марксистский синтез английской революции XVII века — Витольд Запшевский	90
---	----

*

История Москвы, том III — Гризельда Миссаль	115
История Белорусской ССР, том I — Генрих Ловмянский	121
Б. Суходольский. Польская наука в эпохе Просвещения — Казимир Опалэк	126

IV том „Эмиграционных Писем” Лелевеля — Марьян Серейский	132
Публицистика КПП — историческим источником — Тадеуш Ендрущак — Жанна Корманова	142

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ В СТРАНЕ

Из трудов Института Истории Польской Академии Наук	
Обсуждение плана работ на 1956 год на заседании Ученого Совета Института Истории Польской Академии Наук	154
Совещание по вопросу Исторического Атласа Польши на склоне феодализма — Богуслав Качмарский	157
Научное заседание Отдела Общей Истории Института Истории ПАН, посвященное результатам проведенных в Швеции документальных исследований	162
Встреча студентов истории и молодых историков на V Международном Фестивале Студентов и Молодежи — Януш Бергхаузен	164

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ ЗА ГРАНИЦЕЙ

X Международный Конгресс Исторических Наук	168
Чехословацкие архивальные работы — Юрий Сенковский	170
Конференция посвященная проблемам развития капитализма в Австро-Венгрии — Стефан Кеневич	175
Немецкое оппозиционное движение против Гитлера — Андрей Иосиф Каминский	176

S O M M A I R E

Celina Bobińska — L'idéologie des démocrates révolutionnaires polonais des années 60 du XIX siècle	3
--	---

DISCUSSION ET POLÉMIQUE

Jan Baszkiewicz — Quelques remarques concernant le procès de rassemblement des provinces polonaises au début du XIV-e siècle	52
Feliks Tych — En rapport avec l'article traitant de l'insurrection de Łódź en 1905	68

MATÉRIAUX

Wisława Knapowska — Adam Mickiewicz dans les années 1853/55 dans le jour des documents de l'émigration	71
--	----

ARTICLES CRITIQUES ET COMPTE-RENDUS

La synthèse marxiste de la révolution en Angleterre au XVII-e siècle — Witold Zakrzewski	90
---	----

*

Istoriya Moskwy, vol. III — Gryzelda Missalowa	115
Istoriya Biełorusskoj SSR, vol. I — Henryk Łowmiański	121
B. Suchodolski, La science polonaise au Siècle des Lumières — Kazimierz Opalek	128
IV vol. des „Lettres de l'Emigration“ de Lelewel — Marian H. Serejski	132
L'asquic publiciste du Parti Communiste Polonais et tant que source historique — Tadeusz Jędruszczyk — Zanna Kormanowa	142

LA VIE SCIENTIFIQUE EN POLOGNE

Du domaine des travaux de l'Académie Polonaise des Sciences	
Discussion au Conseil Scientifique de l'Institut d'Histoire de l'Académie sur le plan des travaux en 1956	154
Délibération sur l'Atlas Historique de la Pologne au déclin du régime féodal — Bogusław Kaczmarski	157
La séance scientifique de la Section d'Histoire Universelle de l'Institut d'Histoire de l'A. P. S. consacrée à l'étude des résultats des recherches de sources en Suède	162
La rencontre des étudiants en histoire avec les jeunes historiens à l'occasion du V-e Festival International des Étudiants et de la Jeunesse — Janusz Berghauzen	164

LA VIE SCIENTIFIQUE À L'ÉTRANGER

Le X-e Congrès International des Sciences Historiques	168
Travaux d'archives en Tchécoslovaquie — Jerzy Senkowski	170
La conférence sur la problématique de l'évolution du capitalisme en Autriche-Hongrie — Stefan Kieniewicz	175
L'opposition allemande à Hitler — Andrzej Józef Kamiński	176

Z NOWOŚCI WYDAWNICZYCH

50-lecie rewolucji 1905 r.

KALABINSKI STANISŁAW

ANTYNARODOWA POLITYKA ENDECJI W REWOLUCJI 1905—1907 R.
1955, str. 478, zł 28,30

Rok Mickiewiczowski

KIENIEWICZ STEFAN

LEGION MICKIEWICZA 1848—1849
1955, str. 178, ilustr., zł 9,10

*

KULA WITOLD

KSZTAŁTOWANIE SIĘ KAPITALIZMU W POLSCE
1955, str. 135, ilustr., zł 7,15

PIWARSKI KAZIMIERZ

KURIA RZYMSKA A POLSKI RUCH NARODOWO-WYZWOLEŃCZY
1794—1863
1955, str. 103, zł 5,85

KECKOWA ANTONINA

MELCHIOR WALBACH.
Z DZIEJÓW KUPIECTWA WARSZAWSKIEGO XVI W.
1955, str. 203, ilustr., zł 15,—

INWENTARZE DÓBR BISKUPSTWA CHEŁMIŃSKIEGO (1646—1676)

Wydał R. Mienicki
1955, str. 179, zł 21,—

TOPOLSKI JERZY

ROZWÓJ LATYFUNDIUM GNIEŹNIŃSKIEGO
OD XVI DO XVIII WIEKU
Poznańskie Tow. Przyj. Nauk. 1955, str. 152, zł 26,—

SZWEJKOWSKA HELENA

BIBLIOTEKA KLASZTORU CYSTERSEK W TRZEBNICY
Wrocł. Tow. Nauk., Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekoznawcze t. I.
1955, str. 104, XIX, ilustr., zł 18,—

*

Wydawnictwa PWN są do nabycia w księgarniach naukowych Domu
Książki. Zamówienia za zaliczeniem przyjmuje centralna Księgarnia
Naukowa, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7

PWN

Z nowości wydawniczych

Nauki humanistyczne

- Bibliografia filozofii polskiej 1750—1830.* PWN, str. 264, zł 23,10
- D. B ł a g o j: *Historia literatury rosyjskiej XVIII wieku.* PWN, str. 792, zł 59,50
- K. G ó r s k i, M. B i s k u p: *Akta stanów Prus Królewskich t. I (1479—1488).* PWN, str. 606, zł 90,—
- H. G r o t i u s: *Wolność mórz.* Przekł. z łacińskiego. PWN, str. 131, zł 16,50
- Historia myśli ekonomicznej.* Wykłady zesz. 1. PWN, str. 109, zł 7,20
- D. H u m e: *Eseje z dziedziny moralności i literatury.* Przekł. z ang. Oprac. i wstęp W. Tatarkiewicza. Biblioteka Klasyków Filozofii, PWN, str. 249, zł 17,50
- Z. K l e m e n s i e w i c z, T. L e h r - S p ł a w i Ń s k i, S. U r b a Ń c z y k: *Gramatyka historyczna języka polskiego.* PWN, str. 596, zł 36,80
- H. K o ł ł a t a j: *Porządek fizyczno-moralny.* Oprac. i wstęp K. Opałka, Biblioteka Klasyków Filozofii, PWN, str. XXXVI+497, zł 18,—
- T. M a n t e u f f e l: *Papiestwo i Cystersi.* PWN, str. 125, zł 7,80
- Materiały do nauczania języka rosyjskiego w szkołach wyższych — Włókiennictwo.* Wybór tekstów. Oprac. E. Ejchblat. PWN, str. 132, zł 8,80
- J. M e s l i e r: *Testament.* Przekł. z franc. Biblioteka Klasyków Filozofii. PWN, str. XIV + 427, zł 21,30
- St. P i e k a r c z y k, *Studia z dziejów miast polskich XIII—XIV w.* PWN, str. 323, zł 35,60
- J. K. P o d o l e c k i: *Wybór pism z lat 1846—1851.* Wstęp A. Grodka. Historia Polskiej Myśli Społeczno-Ekonomicznej. PWN, str. XXXVII 303, zł 24,50
- J. C. L. Simonde de Sismondi: *Nowe zasady ekonomiki politycznej, czyli o bogactwie i jego stosunku do ludności.* Przekł. z franc. Przedmowa E. Lipińskiego. Biblioteka Dzieł Ekonomii Politycznej, Szkoła Klasyczna. PWN, t. I, str. XXXVII + 376, t. II, str. 380, zł. 39,10
- Sprawozdanie Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego 6, 1951,* PWN, str. 122 12 12 22, zł 30,—
- Studia Logica* t. III, PWN, str. 226, zł 33,—
- R. Taubenschlag: *The Law of Greco-Roman Egypt in the Ligth of the Papyri.* PWN, str. 789

PWN

CZASOPISMA NAUKOWE I POPULARNONAUKOWE

PRENUMERATA NA ROK 1956

Prenumerata zapewnia czytelnikom stałą i systematyczną dostawę czasopism. Prenumeratę na I półrocze 1956 lub na cały rok należy zgłaszać do 15 grudnia 1955 r. Wpłaty na prenumeratę przyjmuje Centrala Kolportażu „Ruch”, Warszawa, ul. Srebrna 12, konto PKO Nr 1-6-100.020.

Prenumeratę przyjmują również Oddziały „Ruchu” oraz urzędy pocztowe. W poniższym wykazie czasopism Polskiej Akademii Nauk, towarzystw i instytutów naukowych oraz Min. Szkolnictwa Wyższego ukazujących się nakładem PWN podano przy każdym z tytułów cenę prenumeraty całorocznej.

Filozofia — ekonomia MYŚL FILOZOFICZNA, dwumies. — zł 90 MYŚL FILOZOFICZNA — Przekł., kwart. — zł 20 EKONOMISTA, dwumies. — zł 60 EKONOMISTA, Przekłady, kwart. — zł 20 PRZEGLĄD STATYSTYCZNY, kwart. — zł 48 Historia i nauki pomocnicze historii KWARTALNIK HISTORII NAUKI I TECHNIKI, kwart. — zł 100 KWARTALNIK HISTORYCZNY, dwumies. — zł 90 KWART. HIST. — Przekłady, kwart. — zł 20 PRZEGLĄD HISTORYCZNY, kwart. — zł 60 KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ, kwart. — zł 80 WIADOMOŚCI ARCHEOLOG., kwart. — zł 76 Filologia KWARTALNIK NEOFILOLOG., kwart. — zł 60 MEANDER, mies. — zł 60 PRZEGLĄD ORIENTALIST., kwart. — zł 60 Fizyka — astronomia ACTA PHYSICA POLONICA, dwumies. — zł 90 POSTĘPY FIZYKI, dwumies. — zł 66 ACTA ASTRONOMICA POL., kwart. — zł 60 POSTĘPY ASTRONOMII, kwart. — zł 32 URANIA, mies. — zł 24 Chemia ROCZNIKI CHEMII, kwart. — zł 100 WIADOMOŚCI CHEMICZNE, mies. — zł 72 Nauki o Ziemi ACTA GEOPHYSICA POLONICA, kwart. — zł 48 ACTA GEOLOGICA POLONICA, kwart. — zł 80 CZASOPISMO GEOGRAFICZNE, kwart. — zł 40 PRZEGLĄD GEOGRAFICZNY, kwart. — zł 60 PRZEG. GEOGR. — Przekłady, kwart. — zł 48 POZNAJ ŚWIAT, mies. — zł 36 PRZEGLĄD METEOROLOGICZNY I HYDROLOGICZNY, kwart. — zł 36 Nauki biologiczne ACTA BIOCHIMICA POLONICA, kwart. — zł 80 ACTA MICROBIOLOGICA POL., kwart. — zł 40	ACTA PALEONTOLOGICA POL., kwart. — zł 80 ACTA SOCIETATIS BOTANICORUM POLONIAE, kwart. — zł 92 CHRONMY PRZYRODĘ OJCZYSTĄ, dwumies. — zł 24 EKOLOGIA POLSKA (SERIA B), kwart. — zł 36 FOLIA BIOLOGICA, kwart. — zł 80 KOSMOS (seria A — Biologia), dwumies. — zł 60 KOSMOS (seria B — Przyroda nieożywiona), kwart. — zł 48 POSTĘPY BIOCHEMII, kwart. — zł 60 WIADOMOŚCI PARAZYTOL., dwumies. — zł 48 WSZECHŚWIAT, mies. — zł 48 Nauki techniczne ARCHIWUM AUTOMATYKI I TELEMECHANIKI, kwart. — zł 48 ARCHIWUM BUDOWY MASZYN, kwart. — zł 80 ARCHIWUM ELEKTROTECHN., kwart. — zł 80 ARCHIWUM GÓRNICTWA, kwart. — zł 60 ARCHIWUM HUTNICTWA, kwart. — zł 60 ARCHIWUM HYDROTECHNIKI, kwart. — zł 80 ARCHIWUM INŻYNIERII ŁĄD., kwart. — zł 80 ARCHIWUM MECH. STOSOW., kwart. — zł 100 GEODEZJA I KARTOGRAFIA, kwart. — zł 48 KWARTALNIK ARCHITEKTURY I URBANISTYKI, kwart. — zł 80 ROZPRAWY INŻYNIERSKIE, kwart. — zł 80 ROZPRAWY ELEKTROTECHN., kwart. — zł 80 Organizacja nauki i ogólne NAUKA POLSKA, kwart. — zł 80 SPRAWOZDANIA Z CZYNNOSCI I PRAC PAN. kwart. — 60 zł BIULETYN POLSKIEJ AKADEMII NAUK Wydział II, mies. — zł 120 Wydział III, mies. — zł 120 Wydział IV, kwart. — zł 40 ŻYCIE SZKOŁY WYKSZEJ, mies. — zł 60 Czasopisma Instytutu Polsko-Radzieckiego KWARTALNIK INSTYTUTU POLSKO-RADZIECKIEGO, kwart. — zł 60 SOVIETICA W POLSCE — KWARTALNY PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY, kwart. — zł 60

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

Cena zł 20,-